

NORGES HØYESTERETT

Den 15. februar 2007 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2007-00328-A, (sak nr. 2006/1699), straffesak, anke,

A (advokat Erik Keiserud)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (førstestatsadvokat Marit Bakkevig)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Endresen**: Saken gjelder rettmessigheten av provokasjon fra politiets side i en narkotikasak.
- (2) Den 20. oktober 2005 om ettermiddagen ble B stanset ved Svinesund tollsted. Ved hundesøk ble det i den bilen han kjørte, funnet 5750 gram metamfetaminsulfatholdig stoffblanding med renhetsgrad 70 %. Stoffet var skjult i en tank som var særskilt installert for formålet.
- (3) B erkjente overfor politiet det straffbare forhold. Politiet anmodet om hans bistand til å avdekke mottakerleddet, og han sa seg villig til å medvirke til dette.
- (4) B forklarte at han ikke hadde kunnskap om hvem han skulle levere stoffet til i Oslo. Han kontaktet imidlertid samme kveld sin oppdragsgiver i Litauen og opplyste at han var blitt forsinket i tollen, og at han befant seg i Sarpsborg på grunn av problemer med bilen. Etter diverse tekstmeldinger og telefonsamtaler, fikk B oppgitt et telefonnummer til en kontaktperson i Oslo.
- (5) Dette nummeret tilhørte A, som B, etter hvert oppnådde kontakt med. Det ble avtalt at A, som i mellomtiden også hadde hatt kontakt med oppdragsgiver i Litauen, samme natt skulle komme til det sted utenfor Sarpsborg der B bil var parkert. All B kommunikasjon med sin oppdragsgiver og A skjedde i samråd med politiet og med litauisk tolk til stede.

- (6) På bensinstasjonen, der B hadde avtalt å treffe A, ankom A litt før kl. 02.00, og ble pågrepet av politiet da han forlot sin egen bil som han hadde parkert like ved B bil.
- (7) Ved tiltalebeslutning den 22. mai 2006 ble B tiltalt for overtredelse av straffelovens § 162 første og tredje ledd for ulovlig å ha innført et meget betydelig kvantum narkotika. Ved samme tiltalebeslutning ble A tiltalt for overtredelse av straffeloven § 162 første ledd jf. tredje ledd første punktum, jf. straffeloven § 49, for ulovlig å ha forsøkt å erverve et meget betydelig kvantum narkotika.
- (8) Ved Halden tingretts dom av 30. juni 2006 ble B og A begge dømt i overensstemmelse med tiltalebeslutningen. For B ble straffen satt til fengsel i 4 år og 6 måneder. Dommen er for hans vedkommende endelig.
- (9) Tingrettens dom hadde for A slik domsslutning:
- ”A, født 00.00.1976, dømmes for overtredelse av straffeloven § 162 tredje ledd første punktum, jf. første ledd, jf. femte ledd, jf. § 49 til fengsel i 5 – fem – år og 6 – seks – måneder. I straffen fragår 74 – syttifire – dager for utholdt varetekt.”**
- (10) A anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. Lagmannsretten avsa den 13. oktober 2006 dom med slik domsslutning:
- ”A, født 00.00. 1976, dømmes for overtredelse av straffeloven § 162 første, jf. tredje ledd, jf. femte ledd, jf. § 49, til en straff av fengsel i 4 – fire – år og 6 – seks – måneder, som er en fellesstraff med Oslo tingretts dom av 29. september 2005, jf. straffeloven § 54 nr. 3. Han tilkommer fradrag med 74 – syttifire – dager for utholdt varetekt.”**
- (11) Dommen ble avsagt under dissens i det en av fagdommerne fant at straffen passende burde settes til fengsel i 5 år.
- (12) A påanket dommen umiddelbart etter at denne var opplest. Anken som gjaldt straffutmålingen og saksbehandlingen, ble anmerket i rettsboken.
- (13) I et senere støtteskriv til anken har As forsvarer for lagmannsretten gjort gjeldende at A må frifinnes i det han er blitt brakt inn i saken av politiet, som har fremprovosert den ulovlige handling. For øvrig fremheves det at den fastsatte straff er for streng.
- (14) Jeg er kommet til at anken må forkastes.
- (15) Det er et gjennomgående problem ved etterforskning av narkotikaforbrytelser, at de sentrale personer i den forbryterske virksomhet ofte ikke blir stillet til ansvar. Jeg anser det generelt sett som en viktig del av politiets arbeid på dette felt, å søke å utnytte informasjon som følger av pågrepelse av kurerer og andre medvirkere, til også å skaffe bevis mot personer i mer sentrale posisjoner.
- (16) Høyesterett har i flere dommer behandlet de spørsmål som oppstår ved at politiets inngripen etter en pågrepelse, endrer hendelsesforløpet i forhold til den opprinnelige plan.
- (17) I den grunnleggende avgjørelse i Rt. 1984 side 1076 ble de prinsipielle utgangspunkter fastslått. Politiet kan ikke fremkalle en straffbar handling, men det må godtas at politiets involvering fører til visse endringer i forhold til det opprinnelige opplegg med hensyn til tid, sted og utførelse. Det ble i saken ansett vesentlig hvem som initierte den straffbare

handling og politiets mulige bidrag ble ansett som så vidt fjernt og indirekte, at handlingen ikke kunne anses initiert av politiet.

- (18) Kjennelsen i Rt. 2000 side 1482 gjaldt et tilfelle som har mange likhetstrekk med vår sak. Også den saken gjaldt import av et større parti narkotika der kureren, i kjennelsen benevnt B, samarbeidet med politiet. Politiets inngripen førte til at den opprinnelig planlagte overlevering ikke ble gjennomført, idet mottakeren fikk mistanke om at noe var galt. Narkotikaen ble i stedet to dager senere overlevert til en alternativ mottaker, som den utenlandske oppdragsgiver (F) fremskaffet. Høyesterett fant ikke denne endringen tilstrekkelig til at politiet kunne sies å ha brakt den endelige mottaker (A) inn i saken. Høyesterett sammenfattet dette slik fra side 1486:

”Politiets inngripen besto i at politiet fikk B til å ringe F, og at F ikke fikk opplyst at politiet var inne i bildet. Det hendelsesforløp som deretter utviklet seg, var ikke påvirket av politiet, men har klarer likhetstrekk med en kontrollert overlevering. Politiet foranlediget, med sikte på å få avdekket et bredere omsetningsapparat, at B og E fulgte det opplegg som oppdragsgiver ga anvisning på, jf. Rt-1986-779. Det var Fs handling som var styrende for hendelsesforløpet og avgjørende for at A ble brakt inn i saken og overtok de 199 kilo hasjisj, og ikke politiets handlemåte.”

- (19) I vår sak var den opprinnelige plan at B skulle overlate narkotikaen til en mottaker i Oslo, og lagmannsretten fant at det måtte legges til grunn at A først kom inn i saken etter at B var pågrepet av politiet ved Svinesund. Det er likevel kunstig å se politiets rolle i saken som et sentralt element i det hendelsesforløp som brakte A inn i saken. Enhver forstyrrelse av det opprinnelige opplegg, kan føre til at nye aktører blir involvert; det kan ikke gjøre noen forskjell om en alternativ mottaker må involveres som følge av endret leveringssted og ikke som et resultat av endret leveringstidspunkt. Det må utvilsomt være riktig å se det slik at det er den utenlandske oppdragsgiver, som kontaktet A, som direkte har trukket ham inn i saken. Den begrunnelse som ble gitt av Høyesterett i saken i Rt. 2000 side 1482, gjelder like godt i dag.
- (20) Det er fastsatt i Riksadvokatens rundskriv RA-2000-2 at statsadvokatens samtykke skal innhentes før provokasjon benyttes som etterforskningsmiddel. Et slikt samtykke ble ikke innhentet i vår sak. Beslutning om å benytte etterforskningsmetoder som nevnt, vil imidlertid ofte, som i vår sak, måtte treffes raskt og på tidspunkt når statsadvokaten ikke vil være umiddelbart tilgjengelig. Det er da formentlig rimelig å lese riksadvokatens rundskriv med den reservasjon at kravet om statsadvokatens samtykke forutsetter at dette praktisk sett kan innhentes innenfor den tidsramme som er til rådighet. I hvert fall synes dette nærliggende for etablerte arbeidsmetoder, som den det var spørsmål om i vår sak. Under ingen omstendighet kan brudd på denne interne instruks føre til frifinnelse når den benyttede metode må anses forsvarlig.
- (21) Det er da ikke grunnlag for frifinnelse, og jeg skal si noe om straffutmålingen for A.
- (22) Lagmannsretten fremhever at A kom sent inn i saken og at hans rolle må anses som relativt beskjedent. Mens tingretten holdt det åpent om A skulle erverve partiet, eller om hans rolle var begrenset til å skulle bringe stoffet videre til den egentlige mottaker i Oslo, kom lagmannsretten til at A bare bidro med transporten. Lagmannsretten fant også å måtte bygge på at A først ble trukket inn i saken etter at B var pågrepet. Jeg legger lagmannsrettens forståelse av As rolle til grunn, men fremhever likevel at hans deltakelse ikke fremstår som tilfeldig. A ble kontaktet direkte av oppdragsgiveren i Litauen kort

etter at denne var blitt varslet om de oppståtte komplikasjoner. Da A ble kontaktet noe over midnatt, var han mer eller mindre umiddelbart klar til å bistå. Ved pågripelsen hadde han oppdragsgiverens telefonnummer lagret på sin mobiltelefon.

- (23) As begrensede rolle må vektlegges, men det står fast at han har medvirket til forsøk på erverv av et meget betydelig kvantum metamfetamin med høy styrkegrad, 5,7 kg med styrkegrad 70 %. Spredningsfaren var betydelig.
- (24) Det følger ellers av straffeloven § 51 at forsøk straffes mildere enn den fullbyrdede forbrytelse. Hensett til at forsøket ble avbrutt ved politiets inngripen, finner jeg ikke at straffen kan settes vesentlig lavere enn ved fullbyrdet forbrytelse.
- (25) Samlet sett finner jeg ikke at den straff lagmannsretten har utmålt bryter med det straffenivå Høyesterett har etablert for sammenlignbare forhold, og jeg kan ikke se at det er grunnlag for å endre lagmannsrettens dom.
- (26) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (27) Dommer **Rieber-Mohn:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (28) Dommer **Gussgard:** Likeså.
- (29) Dommer **Oftedal Broch:** Likeså.
- (30) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (31) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: